

Algemeen Ambtsbericht Mongolië

januari 2003

Directie Personenverkeer, Migratie en Vreemdelingenzaken
Afdeling Asiel- en Migratiezaken

29 januari 2003

	<i>Pagina</i>
1	4
INLEIDING	
2	5
LANDENINFORMATIE	
2.1	5
Basisgegevens	
2.2	5
Politieke ontwikkelingen	
2.3	8
Veiligheidssituatie	
2.4	9
Sociaal-economische ontwikkelingen	
3	10
MENSENRECHTEN	
3.1	10
Juridische context	
3.1.1	10
Verdragen en protocollen	
3.1.2	10
Nationale wetgeving	
3.2	10
Toezicht	
3.3	11
Naleving en schendingen	
3.3.1	11
Vrijheid van meningsuiting en pers	
3.3.2	12
Vrijheid van vereniging en vergadering	
3.3.3	13
Vrijheid van godsdienst en overtuiging	
3.3.4	13
Bewegingsvrijheid	
3.3.5	16
Rechtsgang	
3.3.6	17
Arrestaties en detenties	
3.3.7	18
Mishandeling en foltering	
3.3.8	18
Verdwijningen	
3.3.9	18
Buitengerechtelijke executies en moorden	
3.3.10	18
Doodstraf	
3.4	19
Positie van specifieke groepen	
3.4.1	19
Minderjarigen	
3.4.2	20
Vrouwen	
3.4.3	20
Homoseksuelen	
3.4.4	21
Chinezen en Russen	
4	22
MIGRATIE	
4.1	22
Migratiestromen en –oorzaken	
4.1.1	22
Interne migratie	
4.1.2	22
Uitreis/emigratie	
4.1.3	23
Vluchtelingen uit Noord-Korea	
4.2	23
Terugkeer	
4.2.1	23
Situatie na terugkeer	
4.2.2	23
Opvang minderjarigen	
4.2.3	24
Beleid andere westerse landen	
4.2.4	24
Standpunt UNHCR	
5	25
SAMENVATTING	
5.1	25
Landeninformatie	

5.2	Mensenrechten	25
5.3	Migratie	26
6	BIJLAGE I: GERAADPLEEGDE BRONNEN	27
7	BIJLAGE II : DOCUMENTEN	29
7.1	Geboorteakten	29
7.2	Binnenlands paspoort/identiteitskaart	31
7.3	Buitenlands paspoort	32
7.4	Laissez-passer	32
7.5	Visa voor buitenlanders	33
8	BIJLAGE III: NATIONALITEIT	34

1 INLEIDING

Dit algemeen ambtsbericht beslaat de periode oktober 2001 tot en met december 2002. Voor zover niet anders vermeld, is het gestelde in de ambtsberichten van 17 mei 2000 en 16 november 2001 nog van toepassing.

Dit ambtsbericht is deels gebaseerd op informatie afkomstig uit openbare bronnen. Bij de opstelling is gebruik gemaakt van informatie van verschillende organisaties van de Verenigde Naties, verschillende niet-gouvernementele organisaties, vakliteratuur en berichtgeving in de media. Een overzicht van de geraadpleegde openbare bronnen is opgenomen in bijlage 1. Bovendien liggen bevindingen ter plaatse en vertrouwelijke rapportages van de Nederlandse vertegenwoordiging in Beijing en van EU-lidstaten in de regio aan dit algemeen ambtsbericht ten grondslag. In het algemeen ambtsbericht wordt veelvuldig verwezen naar geraadpleegde openbare bronnen. Daar waar dergelijke bronnen zijn vermeld, is de tekst in veel gevallen tevens gebaseerd op informatie die op vertrouwelijke basis is ingewonnen.

In hoofdstuk twee wordt ingegaan op de recente ontwikkelingen op politiek, veiligheids- en sociaal-economisch gebied. Vervolgens wordt in hoofdstuk drie de mensenrechtensituatie in Mongolië geschetst. Na een beschrijving van wettelijke garanties en internationale verdragen, komen mogelijkheden van toezicht aan de orde. Daarna volgt een beschrijving van de mensenrechtensituatie. Ook wordt de positie van specifieke groepen belicht. Tenslotte komen in hoofdstuk vier een beschrijving van migratiestromen en –oorzaken en aspecten van terugkeer aan de orde. Een algehele samenvatting volgt in hoofdstuk vijf.

2 LANDENINFORMATIE

2.1 Basisgegevens

Voor informatie over de bevolkingsgroepen, staatsinrichting, talen en dialecten en de geschiedenis van Mongolië, wordt verwezen naar de ambtsberichten van 17 mei 2000 en 16 november 2001.

2.2 Politieke ontwikkelingen

Politieke partijen

Er zijn achttien geregistreerde politieke partijen in Mongolië, vier ervan zijn vertegenwoordigd in het parlement. De vier grootste partijen zijn:

- Mongolian People's Revolutionary Party (MPRP) (100.000 leden)
- Democratic Party (DP) (92.000 leden)
- Civil Will-Republican Party (CW-RP) (62.200 leden)
- Mongolian Democratic New Socialist Party (MDNSP)

De MPRP, winnaar bij de parlementsverkiezingen in juni 2000, en partij van zowel president Natsagiin Bagabandi (herkozen op 20 mei 2001) als premier Nambaryn Enkhbayar, zit stevig in het zadel met een overgrote meerderheid in het parlement (72 van de 76 zetels). Er wordt kritiek geleverd op de MPRP dat aan de oppositie te weinig ruimte wordt gelaten om zich te uiten. Twee oppositiepartijen, de Civil Courage Party (CCP) en de Mongolian Republican Party (MRP) fuseerden in februari 2002 tot de (centrumrechtse) Civil Will-Republican Party. De CW-RP leider, Sanjaasurengiin Oyun, is de zus van de in 1998 vermoorde minister van Infrastructuur, Sanjaasurengiin Zorig.¹

De Democratic Party (DP), aan de macht in het vorige kabinet, heeft te kampen met interne conflicten. De voorzitter, Dambyn Dorligjav, overleefde begin 2002 een poging om hem te vervangen. Hoewel de CW-RP nu nog kleiner is dan de Democratic Party, is de verwachting dat de CW-RP door de interne problemen bij de DP, bij de volgende verkiezingen op meer steun van de bevolking zal kunnen rekenen.²

Sociale onrust

In april 2002 en november 2002 vonden in Ulaanbaatar demonstraties plaats. Op 16 april 2002 demonstreerden honderden oppositieaanhangers met de eis tot ontslag van de regering, omdat regeringsbeloften (gericht op armoedebestrijding) niet werden nagekomen, en voor een verhoging van de salarissen. In antwoord op

---

¹ Zie Ambtsbericht Mongolië 17 mei 2000, p.23.

² Economist Intelligence Unit, Mongolia Country Report, augustus 2002.

de protesten stelde de regering dat sinds de MPRP aan de macht is er wel degelijk maatregelen zijn genomen ter verhoging van salarissen, pensioenen en uitkeringen. De komende jaren wordt dit beleid voortgezet, aldus de regering.

De Democratic Party (DP) organiseerde later in april 2002 een demonstratie waarin tegenstanders van de regering, waaronder veel DP-aanhangers, het aftreden eisten van vier ministers die verdacht werden van corruptie. De regering gaf als reactie een schriftelijke verklaring uit waarin werd toegezegd dat de belangrijkste beschuldigingen zouden worden onderzocht. Hoewel om aftreden van de ministers was gevraagd, weigerde de regering daaraan toe te geven. Eerst diende te worden bezien of zij daadwerkelijk schuldig zijn, aldus de regering.³ Tevens werd gedemonstreerd tegen geruchten dat de regering een deel van de schuld aan de Russische Federatie terug wil betalen met de eigen aandelen van de Mongoolse staat in de Mongools-Russische koperonderneming Erdenet.⁴

Verder vond in april 2002 een 9-daagse hongerstaking plaats door een aantal arbeiders nadat de Mongoolse overheid de licentie van een Zuid-Koreaans bedrijf had ingetrokken om Mongoolse arbeiders te contracteren voor werk in Zuid-Korea. Hierdoor liepen veel mensen inkomsten mis, waarvoor ze gecompenseerd wilden worden. De staking werd zonder resultaat opgeheven.

Privatisering van land

Privatisering van land is in Mongolië een precair onderwerp. Het onderwerp ligt gevoelig aangezien van oudsher in het nomadisch georiënteerde land de overtuiging leeft dat land vrij toegankelijk is voor iedereen en geen particulier eigendom kan zijn. Eerdere pogingen tot privatisering van land door de Democratische Coalitie in de periode 1996-1998 waren niet succesvol. In juni 2002 werd een wetsvoorstel aangenomen waarbij Mongoolse families land kunnen bezitten en pachten, in eerste instantie in stedelijke gebieden.⁵ De oppositie, met name de Civil Will-Republican Party (CW-RP) en de Democratic Party, is tegen deze wet. De nieuwe wet zou door het parlement zijn aangenomen zonder consultatie of publiek debat. De nieuwe landwet staat een pacht tot honderd jaar toe. Zonder een centraal landgebruikersregister en zonder een goed ontwikkelingsplan, zou de wet inzet kunnen worden van veel twisten en landonteigeningen, aldus de oppositie. Het onderwerp is urgent, omdat Ulaanbaatar steeds meer uitbreidt en vergunningen tot ontginning van land worden uitgegeven aan lokale en multinationale ondernemingen.⁶

---

³ Economist Intelligence Unit, Mongolia Country Report, augustus 2002; Reuters 15 april 2002; AFP 16 april 2002; Reuters 25 april 2002; Reuters 1 mei 2002; Reuters 14 mei 2002.

⁴ Economist Intelligence Unit, Mongolia Country Report, augustus 2002; Reuters 15 april 2002.

⁵ Economist Intelligence Unit, Mongolia Country Report, augustus 2002.

⁶ Far Eastern Economic Review, 4 juli 2002.

Op 13 november 2002 vond een demonstratie plaats van ongeveer 1.000 activisten van de Fairer Land Privatization Movement (FLPM). De FLPM staat onder leiding van Bat-Uul Erdene (voormalig parlamentslid, lid van de Democratic Party) en protesteert tegen de landhervormingswet uit vrees dat het land aan grote bedrijven zal worden gegeven in plaats van aan individuen. Veel van de demonstranten waren boeren, waarvan sommigen honderden kilometers met hun tractor hadden gereisd. De demonstratie vond plaats op het plein voor het parlement, alwaar het verboden is te demonstreren. Er werden 44 mensen (inclusief zeven journalisten) opgepakt. Zij werden na zes uur vrijgelaten. Op 10 december 2002 vond opnieuw een demonstratie tegen de landhervormingen plaats in Ulaanbaatar met ongeveer 150 demonstranten.⁷

Opening parlement

Bij de opening van de najaarssessie van het parlement in oktober 2002 werd het de leden van de oppositie niet toegestaan een toespraak te houden omdat er geen officiële oppositiegroep in het parlement vertegenwoordigd is. Een officiële oppositie dient minimaal acht zetels in het parlement te hebben. In het verleden kwam de oppositie bij de opening van het parlement wel aan het woord. Een DP-lid protesteerde tegen de nieuwe maatregel, door tijdens de openingsessie zijn “toespraak” op protestborden omhoog te houden, hetgeen een kleine schermutseling tot gevolg had.

Bilaterale betrekkingen

Mongolië onderhoudt goede relaties met zowel China als de Russische Federatie. China is Mongolië's grootste handelspartner en bron van buitenlandse investeringen. In januari 2002 bracht premier Enkhbayar een bezoek aan China. In juni 2002 bezocht de Chinese minister voor Buitenlandse Handel Mongolië. Mongolië wil de handel met de Russische Federatie, zeker in de grensgebieden, intensiveren. De Russische premier Mikhail Kasyanov bezocht Mongolië in maart 2002. In juni 2002 volgde de Russische minister van Binnenlandse Zaken en in september 2002 de Russische minister van Justitie.

Om niet te afhankelijk te worden van de grote burens China en de Russische Federatie, hecht de Mongoolse regering zeer aan het aangaan van betrekkingen met andere landen. Centraal Azië wordt steeds belangrijker voor Mongolië, niet alleen wegens economische redenen, maar ook vanwege veiligheidsredenen. Premier Enkhbayar bezocht in november 2001 de Verenigde Staten van Amerika. In april 2002 werd een bezoek afgelegd aan Duitsland. In juni 2002 ontving Mongolië de Turkse president. In juli 2002 bezocht de president Oekraïne, Liechtenstein en Zwitserland. De Kirgizische president bracht in juli 2002 een

⁷

Liberty Center, Mongolian Democracy's first test, 13 november 2002; Mongolian farmers struggle to enter capital city for demonstration, 10 december 2002; Reuters 13 november 2002.

bezoek aan Mongolië. Tijdens een bezoek in augustus 2002 werd met Noord-Korea een vriendschapsverdrag getekend. Premier Enkhbayar reisde in oktober 2002 naar Vietnam, Indonesië en Singapore. Taiwan opende in september 2002 een vertegenwoordiging (handelskantoor) in Ulaanbaatar. Op 4 oktober 2002 maakte het Taiwanese ministerie van Buitenlandse Zaken bekend Mongolië te beschouwen als een onafhankelijke staat, en niet meer als onderdeel van de Chinese Republiek.⁸ Onderhandelingen zijn gaande over het inzetten van Mongoolse arbeidskrachten in Taiwan.

Bezoek Dalai Lama

Terwijl de Dalai Lama, Tibet's spirituele leider in ballingschap, op uitnodiging van Mongoolse kloosters een bezoek bracht aan Mongolië, sloot China op 5 en 6 november 2002 voor korte tijd de grens met Mongolië.⁹ Op 4 november 2002 had China het bezoek reeds gehekelde. Een voorgenomen bezoek van de Dalai Lama aan Mongolië in 2001 werd afgezegd toen de Russische Federatie weigerde een transitvisum af te geven om te voorkomen dat het China zou beledigen. Ook in september 2002 moest een bezoek worden afgezegd omdat een Zuid-Koreaanse luchtvaartmaatschappij weigerde een ticket te verstrekken.

2.3 Veiligheidssituatie

Veiligheidswet

Na de terroristische aanslagen van 11 september 2001 in de Verenigde Staten, heeft Mongolië de wetgeving op het gebied van veiligheid aangescherpt. In december 2001 werd een nieuwe veiligheidswet aangenomen. In de wet zijn de rol en de verantwoordelijkheden vastgelegd van alle instanties die te maken hebben met nationale veiligheid en verdediging.¹⁰ Mongolië steunt de strijd van de Verenigde Staten tegen het terrorisme.

Grensgebied

De grens tussen Mongolië en de Russische Federatie is opnieuw in kaart gebracht en in maart 2002 vastgesteld.¹¹ In de grensgebieden Tuva en Altay was de situatie onveilig door veediefstalincidenten en hiermee samenhangende illegale grensoverschrijdingen. De situatie is inmiddels gestabiliseerd door het bijleggen van deze grensoverschrijdende conflicten. Mongolië en de Russische Federatie hebben afspraken gemaakt over snellere gegevensuitwisseling en ook de frequentie van gezamenlijke grenscontroles wordt opgevoerd.¹²

---

⁸ Taipei Times 4 oktober 2002.

⁹ Reuters 7 november 2002.

¹⁰ Economist Intelligence Unit, Country Report, februari 2002.

¹¹ ITAR-TASS, 24 juli 2002.

¹² Xinhua 26 december 2001.

De levensomstandigheden in dit grensgebied zijn zwaar. Bij de Tuva-grens trekt een deel van de bewoners daarom weg naar beter bewoonbare gebieden.¹³

2.4 Sociaal-economische ontwikkelingen

Armoede en werkloosheid

Eenderde van de bevolking van Mongolië leeft in armoede.¹⁴ Mongolië stond in 2001 op de 113e plaats van de *Human Development Index*.¹⁵ Het Bruto Nationaal Product (BNP) per hoofd van de bevolking is US\$ 380 (2001).¹⁶ Grote werkloosheid en te lage lonen zijn de oorzaak van toenemende ontevredenheid in Mongolië. In 2001 bedroeg het officiële werkloosheidspercentage 17 procent. Het merendeel van de werklozen is onder de 35 jaar. De rurale economie van het land is kwetsbaar. De strenge winters van de afgelopen drie jaar, waarbij veel vee het leven liet, leidden tot grote trek naar de steden, waar velen hoopten een baan en meer sociale zekerheid te vinden. Onderhandelingen tussen regering, vakbonden en werkgevers resulteerden in mei 2002 in het besluit om het minimumloon in twee fases met 25% te verhogen.¹⁷

Economische groei

Als gevolg van natuurrampen, dalende koperprijzen en een teruggang in de export van kasjmier bleef de groei in 2001 beperkt tot 1%. De Wereldbank en de Asia Development Bank verwachten in 2002 een groei van 3%, en in 2003 een groei van 5%. Hieraan zullen met name de mijnbouw en de industrie bijdragen.¹⁸

Donoren

Op de Consultative Group Donor Meeting voor Mongolië in juli 2002 werd door de donoren 333 miljoen US dollar aan hulp toegezegd, ondanks zorgen over trage hervormingen, corruptie en toename van de staatsschuld. De internationale donoren prezen de Mongoolse overheid voor de vooruitgang die werd geboekt bij de economische hervormingen. Niettemin verklaarden de donoren dat de pogingen tot bevordering van de economische groei en tot terugdringing van de armoede en ongelijkheid, kritisch gevolgd moeten worden.¹⁹

---

¹³ CHRD, Mongolia National Human Rights Record 2001, november 2001.

¹⁴ Worldbank, Mongolia Economic Update, april 2002.

¹⁵ UNDP, Human Development Report 2002.

¹⁶ Foreign and Commonwealth Office, Mongolia Country Profile, 11 april 2002.

¹⁷ Economist Intelligence Unit, Mongolia Country Report, augustus 2002; Reuters 10 juli 2002.

¹⁸ Economist Intelligence Unit, Country Report, augustus 2002; Worldbank, Mongolia Economic Update, april 2002.

¹⁹ Economist Intelligence Unit, Country Report, augustus 2002; Worldbank, Mongolia Economic Update, april 2002; Xinhua 10 juli 2002.

3 MENSENRECHTEN

3.1 Juridische context

3.1.1 Verdragen en protocollen²⁰

Mongolië is partij bij het Statuut van Rome inzake het Internationaal Strafhof. Mongolië heeft het Statuut geratificeerd voor de inwerkingtreding en behoort daarmee tot de eerste zestig ratificerende landen. Mongolië is geen partij bij het Vluchtelingenverdrag. Onderhandelingen daarover zijn gaande met de UNHCR.

3.1.2 Nationale wetgeving

Wetboek van strafrecht

Op 3 januari 2002 stemde het parlement in met een aantal wijzigingen in het wetboek van strafrecht uit 1986. De aangepaste strafwet trad in september 2002 in werking.²¹ In het wetboek van strafrecht zijn nu opgenomen: misdad door bendes, terrorisme, ontvoering, misdaden begaan door minderjarigen onder de 14 en misdaden tegen private eigendommen. Er worden nu zwaardere straffen opgelegd bij ernstige misdaden (minimum veroordeling vijf jaar), maar minder zware straffen bij minder ernstige overtredingen (minimum veroordeling zes maanden). Boetes en taakstraffen (dwangarbeid) blijven bestaan. In de aangepaste strafwet is opgenomen dat de verdachte een verklaring ter eigen verdediging mag afleggen.²²

3.2 Toezicht

Mensenrechtencommissie

In het kader van het *National Human Rights Action Plan Development Project*²³ is door de nationale mensenrechtencommissie, de National Human Rights Commission of Mongolia (NHRCM), onderzoek gedaan naar politieke, economische, sociale en culturele rechten, met financiële steun van de Verenigde Naties en van de Mongoolse regering. In oktober 2001 verscheen het eerste

---

²⁰ Zie het ambtsbericht Mongolië van 16 november 2001 voor een overzicht van internationale verdragen waarbij Mongolië partij is.

²¹ Tevens trad in september 2002 het nieuwe wetboek van strafprocesrecht in werking. Zie 3.3.6 arrestaties en detenties voor meer informatie.

²² Economist Intelligence Unit, Country Report, februari 2002.

²³ Het National Human Rights Action Plan is opgesteld naar aanleiding van een nationale mensenrechtenconferentie op 9 en 10 december 2000. Zie ambtsbericht Mongolië van 16 november 2001, paragraaf 3.2 toezicht.

rapport van de NHRCM.²⁴ Het rapport is kritisch ten aanzien van misbruik van de mogelijkheden tot arrestatie en detentie, de slechte omstandigheden en faciliteiten in detentiecentra en gevangenissen, langdurige detenties in voorarrest en het falen om wetten te implementeren. Het rapport heeft ook aanmerkingen op het falen van het parlement en rechtbanken om volledige bescherming van mensenrechten te bieden.²⁵ Mongoolse niet-gouvernementele organisaties en parlementsleden waren positief over de kwaliteit van het rapport en de onafhankelijke opstelling van de NHRCM. Het is de bedoeling dat de mensenrechtencommissie jaarlijks een dergelijk rapport publiceert. De NHRCM behandelt ook klachten van burgers, maar deze ombudsmanfunctie moet nog verder gestalte krijgen.²⁶

3.3 Naleving en schendingen

3.3.1 Vrijheid van meningsuiting en pers

Hoewel veel kranten en andere media in handen zijn van de grootste politieke partijen, is er wel sprake van vrijheid van meningsuiting in Mongolië. Er is een breed scala aan kranten en andere publicaties van oppositiepartijen en met onafhankelijke gezichtspunten. Er wordt door de private en de officiële media gerapporteerd over zowel de regering als de oppositie. De staatsgecontroleerde media zijn nog steeds het grootst. De onafhankelijke media klaagt geregeld over ongelijke toegang tot overheidsinformatie en functionarissen.²⁷ Oppositiepartijen krijgen weinig zendtijd op de staatstelevisie. De commerciële televisiestations Eagle TV en Channel 25 bieden meer ruimte. Deze stations zijn echter buiten Ulaanbaatar nauwelijks te ontvangen. Verder beschikken kranten en andere media vaak niet over voldoende capaciteit en distributiefaciliteiten. Vooral in de rurale gebieden is het daarom moeilijk om aan nieuws en andere informatie te komen die niet afkomstig zijn van de staatsmedia.²⁸ Er zijn in de verslagperiode geen kranten gesloten. Wel is er sprake van indirecte censuur in de vorm van schriftelijke gedingen en belastingcontroles na opruiende artikelen.²⁹ Sinds 1 september 2002 is de strafwet aangescherpt waardoor media het risico lopen sneller een overtreding te begaan en journalisten sneller bestraft kunnen worden voor smaad, laster, of het onthullen van staatsgeheimen. Mensenrechtenorganisaties en journalisten klagen over toenemende censuur uitgaand van de regerende MPRP.³⁰

---

²⁴ In het ambtsbericht van november 2001 werd NHRCM afgekort met HRC.

²⁵ US Department of State, Mongolia Country Report on Human Right Practices, 4 maart 2002; UNDP, Mongolia moves to bolster human rights after survey finds many violations, 1 maart 2002; NHRCM, Report on Human Rights and Freedoms in Mongolia, 2002.

²⁶ Zie ook paragraaf 3.3.5 Rechtsgang: klachten van burgers.

²⁷ UNHCHR, Human Rights in Mongolia.

²⁸ CHRD, Mongolia National Human Rights Record 2001, november 2001.

²⁹ US Department of State, Mongolia Country Report on Human Right Practices, 4 maart 2002.

³⁰ Reuters 23 oktober 2002.

In juli 2002 werd voor het eerst sinds de wending in 1990³¹ een journalist veroordeeld. In maart 2002 verscheen, in een aan de Democratische Partij gelieerde krant *Ug* een artikel over aids waarbij de naam van een vrouw werd genoemd die HIV besmet zou zijn. Dit bleek later niet het geval en de krant verontschuldigde zich. In mei werd de vrouw door een minnaar vermoord. De redacteur van de krant, mevrouw Khanddolgor, werd in juli 2002 veroordeeld tot één jaar gevangenisstraf wegens smaad. De straf werd in september 2002 omgezet tot zes maanden.

Bij een demonstratie in november 2002 werd een aantal journalisten, tezamen met demonstranten en omstanders, opgepakt. Zij werden na zes uur weer op vrije voeten gesteld.³²

3.3.2 Vrijheid van vereniging en vergadering

Politieke vervolging

Er bestaan geen aanwijzingen dat vervolging om politieke redenen door overheid of derden voorkomt in Mongolië. Er zijn evenmin berichten over politieke gevangenen.³³

Niet-gouvernementele organisaties (NGO's)

NGO's zijn in Mongolië algemeen geaccepteerd. De 2.200 geregistreerde NGO's in Mongolië zijn betrokken op veel terreinen, waaronder mensenrechten, humanitaire hulpverlening, economische ontwikkeling en milieubescherming. Nationale, buitenlandse en internationale mensenrechtenorganisaties kunnen zonder belemmeringen in Mongolië werken, onderzoek doen en publiceren over hun bevindingen. De overheid is in het algemeen coöperatief en reageert op de aanbevelingen van de NGO's.³⁴ Behalve een aantal organisaties die ontstaan zijn in de communistische periode, hebben slechts weinig NGO's een bereik buiten Ulaanbaatar.

Vakbonden

De vakbonden hebben ongeveer 450.000 leden. Het aantal vakbondsleden is gedaald vanwege de verkoop en afslanking van staatsbedrijven. Meer dan 500.000 mensen, waaronder veel ontslagen werknemers van staatsbedrijven, kunnen geen

---

³¹ Zie Ambtsbericht Mongolië van 17 mei 2000, paragraaf 2.1.2, geschiedenis.

³² Zie paragraaf 2.2. politieke ontwikkelingen.

³³ US Department of State, Mongolia Country Report on Human Right Practices, 4 maart 2002.

³⁴ US Department of State, Mongolia Country Report on Human Right Practices, 4 maart 2002; Economist Intelligence Unit, Country Report, februari 2002; UNCHCR, Human Rights in Mongolia.

lid worden van een vakbond omdat ze werken in kleine, niet bij een vakbond aangesloten, bedrijfjes of eigen baas zijn.³⁵ Vakbondsleden hebben het recht om te staken. De Verenigde Staten meldt in het landenrapport dat in 2001 ongeveer 58 stakingen plaatsvonden, waaraan circa 5.500 arbeiders deelnamen.³⁶

Demonstraties

Het is in Mongolië toegestaan om te demonstreren.³⁷ Demonstreren op het Sukhbaatarplein, het plein voor het parlamentsgebouw, is sinds enkele jaren echter verboden.

3.3.3 Vrijheid van godsdienst en overtuiging

Er zijn in de verslagperiode geen veranderingen opgetreden in de vrijheid van godsdienst en overtuiging in Mongolië.

3.3.4 Bewegingsvrijheid

Algemeen

De Mongoolse overheid respecteert de bewegingsvrijheid. Burgers kunnen binnen Mongolië reizen en mogen van de Mongoolse autoriteiten zonder beperkingen ook naar het buitenland reizen. Iedere Mongoolse burger kan een paspoort aanvragen voor buitenlandse reizen. De in mei 2002 operationeel geworden immigratiedienst is verantwoordelijk voor registratie van emigranten en immigranten. Bij het verstrekken van een paspoort wordt door de autoriteiten nagegaan of iemand een strafblad heeft. In principe is iedere burger die vertrekt geregistreerd in het land. Dit geldt tevens voor minderjarigen. Illegale handel in paspoorten komt voor. Volgens het bureau voor de burgerlijke stand (*State Center for Civil Registration and Information*) zijn de afgelopen drie jaar 17.100 overtredingen met betrekking tot paspoorten ontdekt. Van 112 mensen werden valse identiteitskaarten en paspoorten in beslag genomen en 24 mensen zijn veroordeeld. Verder werd 179 Mongoolse burgers het recht tot uitreis ontnomen.³⁸ Op het gebruik van een vals paspoort staat ook een boete van 100.000-250.000 MNT (€100-250).³⁹

Vestiging in Ulaanbaatar

De bureaucratische obstakels voor vestiging in Ulaanbaatar worden steeds groter. Ulaanbaatar is de enige stad waar kosten gemaakt moeten worden om zich te laten

---

³⁵ Freedom House, *Mongolia Freedom in the World 2001-2002*; CHR, *Mongolia National Human Rights Record 2001*, november 2001.

³⁶ US Department of State, *Mongolia Country Report on Human Right Practices*, 4 maart 2002.

³⁷ Zie ook paragraaf 2.2 politieke ontwikkelingen.

³⁸ MONTSAMBA 27 november 2002.

³⁹ Law on Administrative Issues, november 1992, artikel 28.

registreren. De kosten voor registratie als inwoner van Ulaanbaatar werden in 2001 verdubbeld (naar 50.000 MNT (€50) voor volwassenen en 25.000 MNT (€25) voor kinderen onder de 12 jaar). Waarschijnlijk registreren veel mensen zich niet wanneer zij zich in Ulaanbaatar vestigen vanwege de daaraan verbonden kosten.⁴⁰ Ook is het mogelijk dat men niet weet dat men zich moet registreren, of registreert men zich niet omdat men niet van plan is lang te blijven.

Nationaliteit

Een beschrijving van de procedure ter verkrijging van de Mongoolse nationaliteit is opgenomen in bijlage 3. Het is mogelijk voor een ongedocumenteerde, in Mongolië geboren persoon om de Mongoolse nationaliteit te verkrijgen. Volgens de Mongoolse Wet op de Burgerlijke Registratie en de Mongoolse Wet op het Staatsburgerschap, is de geboorteakte het bewijs van de Mongoolse nationaliteit (uitgezonderd geboorteaktes die zijn uitgereikt aan in Mongolië geboren kinderen van buitenlandse inwoners en van staatlozen) totdat het Mongoolse binnenlands paspoort op de leeftijd van 16 jaar is verkregen.⁴¹ Aan een vondeling zonder papieren kan een geboorteakte worden uitgereikt (zie bijlage 2). Dit kan ook als dit kind ouder is dan één jaar. Als een geboorteakte is zoekgeraakt, of niet anderszins is verkregen (zie bijlage 2), dan kan op vertoon van een bewijs van de geboorte alsnog een geboorteakte worden uitgereikt. Dit bewijs kan archiefmateriaal zijn, dat de geboorte en de leeftijd van het kind aangeeft, dan wel het paspoort van de ouder(s) ter staving van de bloedverwantschap tussen de ouder(s) en het kind (indien voorhanden).

Ook kan het voorkomen, zij het heel zelden, dat een volwassene die in Mongolië is geboren, geen identiteitspapieren heeft. Deze persoon kan dan een aanvraag ter verkrijging van de Mongoolse nationaliteit indienen en deze ook toegekend krijgen. Deze persoon dient evenwel bewijsmateriaal (bijvoorbeeld archiefstukken) te overleggen, waaruit blijkt dat hij in Mongolië is geboren, waarin zijn leeftijd en de (Mongoolse) nationaliteit van zijn ouder(s) wordt vermeld.

Naturalisatie

Het is mogelijk om de Mongoolse nationaliteit aannemen indien men tenminste vijf jaar woonachtig is in Mongolië, geen strafblad heeft, kennis heeft van Mongoolse cultuur, de taal beheerst en inzicht heeft in de Mongoolse samenleving.

Visumplicht

Reizen naar China is voor Mongoolse burgers visumvrij. Voor een reis naar de Russische Federatie vanuit Mongolië geldt sinds 1995 een visumplicht. Die werd

---

⁴⁰ CHRD, Mongolia National Human Rights Record 2001, november 2001.

⁴¹ In Mongolië bestaat er een binnenlands en een buitenlands paspoort. Zie verder in deze paragraaf onder "paspoort".

ingesteld om te kunnen optreden tegen illegale handel. Om een visum voor de Russische Federatie aan te vragen heeft men nodig een geldig paspoort (voor Mongolen onder de 16 jaar het paspoort van de ouder waarbij men ingeschreven staat), pasfoto's, een visumaanvraagformulier en een uitnodiging. Voor verschillende reisdoelen zijn verschillende documenten nodig.⁴² De kosten voor een visum zijn afhankelijk van het soort visum.⁴³ Bij een verblijf in de Russische Federatie van langer dan negentig dagen dient men zich bij de politie te registreren en een medische/aids test te ondergaan.

Geboortebewijs

Alle geboorten in Mongolië dienen te worden geregistreerd door middel van aangifte bij de lokale autoriteiten. Bij registratie van de geboorte ontvangt men van de autoriteiten een geboortebewijs. Daarop staan onder andere de volledige namen van beide ouders (of één ouder als de andere niet bekend is). Het geboortebewijs moet onder meer worden getoond voor inschrijving in het onderwijs (zie ook paragraaf 3.4.1 minderjarigen). Als een kind geboren wordt in Ulaanbaatar, terwijl de ouders daar niet zijn geregistreerd, kan men een tijdelijk geboortebewijs krijgen en het kind achteraf alsnog laten registreren bij de autoriteiten in het herkomstgebied. Iedereen die na 1953 is geboren, is in het bezit van een geboortebewijs. (Zie bijlage 2 voor een uitgebreide beschrijving van de procedure rondom uitgifte van geboortebewijzen.)

Paspoort

Voor identificatiedoeleinden in het binnenland bestaat een binnenlands paspoort (*internal passport*). Iedere Mongoolse staatsburger die de leeftijd bereikt van 16 jaar, is verplicht een binnenlands paspoort aan te vragen. Zonder overlegging van een geboorteakte komt men niet in aanmerking voor een binnenlands paspoort. Zonder binnenlands paspoort heeft iemand van 16 jaar of ouder geen recht op onderwijs en gezondheidszorg. In 1999 werd besloten de binnenlandse paspoorten op termijn te vervangen door een identiteitskaart. Per 1 december 1999 is met de uitgifte daarvan begonnen. Voor reizen naar het buitenland is een buitenlands

---

⁴² privé: uitnodiging van het Russische ministerie van Interne Relaties;
zaken: uitnodiging van gastorganisatie, Russische ministerie van Interne Relaties, of, indien de gastorganisatie uit Moskou of omgeving komt het ministerie van Buitenlandse Zaken;
studie: uitnodiging van het onderwijsinstituut, contract met het onderwijsinstituut, brief Mongoolse ministerie van Onderwijs;
werk: brief werkgever, permissie van de Russische IND;
toerist: brief Russisch reisagentschap;
transit: visum voor eindbestemming in het paspoort, retourticket (bij transit binnen 24 uur is geen visum nodig).

⁴³ single entry: US \$ 130-350; multiple entry: US \$ 65-175; transit: US\$ 15-60; student: US \$ 1025; toeristenvisum: US\$ 25 (binnen een week), US\$ 35 (binnen 5 dagen), US\$ 45 (binnen 3 werkdagen), US\$ 60 (spoed); gepensioneerden (medische behandeling of gezondheidsredenen): US\$ 2.

paspoort vereist. (Zie bijlage 2 voor een uitgebreide beschrijving van de procedure rondom uitgifte van paspoorten.)

3.3.5 **Rechtsgang**

Naleving verdragen

Mongolië heeft meer dan dertig internationale mensenrechtenverdragen geratificeerd.⁴⁴ Conflicterende interpretaties van de wetgeving, onduidelijke juridische vraagstukken en een vaag begrip van de overeenkomsten beperken echter de implementatie. Ook worden wetten en regelgeving niet altijd door overheidsfunctionarissen nageleefd.⁴⁵

Rechterlijke macht

Rechters in Mongolië staan bij de Mongoolse bevolking bekend als corrupt. Begin 2001 werd een certificering voor rechters ingevoerd met strengere exameneisen. Een vijftiental rechters nam daarop ontslag.⁴⁶

Advocaten

Na de rechtenstudie kan men zich advocaat noemen. Volgens de wet dient men zich als advocaat te registreren bij de *National Lawyers Association*. In de praktijk doet niet elke advocaat dat. Veel jonge advocaten werken zonder licentie.

Klachten van burgers

In 2002 zijn er bij de *National Human Rights Commission of Mongolia* 400 klachten over de rechtsgang binnengekomen. In 2001 waren dat er 200. De klachten betreffen veelal machtsmisbruik door de rechterlijke macht. Burgers zijn niet altijd op de hoogte van hun rechten met betrekking tot arrestatie en detentie. De procedure voor het indienen van klachten is omslachtig. Er kunnen alleen klachten worden ingediend in zaken die niet voor een gerechtelijke procedure in aanmerking komen of reeds door een rechtbank afgehandeld zijn. De commissie behandelt geen civiele en criminele zaken.

Mensenrechtencursus

Rechtenstudenten volgen sinds 2001 verplicht een cursus mensenrechten. Ook het management en bewakers van gevangenen hebben in 2001 een mensenrechtentraining gevolgd. Diverse donoren investeren in Mongoolse overheidsinstanties ter ondersteuning van ontwikkeling van de rechtsstaat.

---

⁴⁴ Zie paragraaf 3.1.1. verdragen en protocollen.

⁴⁵ UNDP, Mongolia moves to bolster human rights after survey finds many violations, 1 maart 2002.

⁴⁶ CHRDR, Mongolia National Human Rights Record 2001, november 2001.

3.3.6 Arrestaties en detenties

Arrestaties

Willekeurige arrestaties en detenties komen soms voor. Hoewel bij wet verboden, gebruikt de politie (met name op het platteland) soms geweld tegen gevangenen en arrestanten om ze een schuldbekenenis te laten afleggen. Hervormingen door het ministerie van Justitie en Binnenlandse Zaken hebben hierin verbetering gebracht.⁴⁷ Volgens het nieuwe wetboek van strafprocesrecht (*Criminal Procedures Law*), van kracht sinds 1 september 2002, moeten arrestatiebevelen nu altijd via de rechter lopen. Voorheen was dit een administratieve beslissing die zelfstandig door de politie werd genomen. Het dagelijkse aantal arrestaties is sinds de invoering van de maatregel inmiddels teruggelopen van 600 à 700 tot 400 arrestaties per dag.

Situatie tijdens voorarrest

De situatie van gevangenen die zich onder voorarrest in politiecellen bevinden, is in heel Mongolië nog steeds slecht. Gedetineerden zouden door politie en bewakers worden geslagen en geschopt, onvoldoende te eten krijgen en soms worden verkracht.⁴⁸ De situatie heeft de aandacht van de Mongoolse autoriteiten. Tot voor kort vielen de voorarrest detentiecentra onder directe verantwoordelijkheid van de politie. Sinds 1 september 2002 is een agentschap ressorterend onder het ministerie van Justitie verantwoordelijk. De verwachting is dat de situatie van gedetineerden in voorarrest hierdoor zal verbeteren. De maximale periode van hechtenis in voorarrest is in het nieuwe wetboek van strafprocesrecht teruggebracht van 36 naar 24 maanden. Als sprake is van gebrek aan bewijs moet de gearresteerde hierna vrijgelaten worden.

Situatie in gevangenissen

Gedurende de verslagperiode is volgens het Amerikaanse ministerie van Buitenlandse Zaken de situatie in Mongoolse gevangenissen verbeterd. De totale gevangenispopulatie is ongeveer 6.600.⁴⁹ In 2001 overleden ongeveer 40 gevangenen in hechtenis, als gevolg van gebrek aan voedsel, slechte sanitaire voorzieningen en slechte gezondheid.⁵⁰ In detentiecentra zijn vooral tuberculose en overbezetting een probleem. De situatie in gevangenissen buiten Ulaanbaatar is slechter dan in de stad zelf.

---

⁴⁷ US Department of State, Mongolia Country Report on Human Right Practices, 4 maart 2002.

⁴⁸ CHRDR, Mongolia National Human Rights Record 2001, november 2001; UNHCHR, Human Rights in Mongolia.

⁴⁹ UK Immigration and Nationality Directorate, Mongolia Extended Bulletin 2/2002, november 2002.

⁵⁰ US Department of State, Mongolia Country Report on Human Right Practices, 4 maart 2002; CHRDR, Mongolia National Human Rights Record 2001, november 2001; UNHCHR, Human Rights in Mongolia.

3.3.7 Mishandeling en foltering

Zie onder “arrestatie en detenties”

3.3.8 Verdwijningen

Er zijn geen berichten dat in de verslagperiode politiek gemotiveerde verdwijningen hebben plaatsgevonden.

3.3.9 Buitengerechtelijke executies en moorden

Er zijn geen berichten dat in de verslagperiode buitengerechtelijke executies of moorden door de overheid hebben plaatsgevonden. Het onderzoek naar de in 1998 vermoorde minister voor Infrastructuur, Sanjaasurengiin Zorig, duurt voort.⁵¹

3.3.10 Doodstraf

Openbare gegevens over het aantal vonnissen waarin de doodstraf werd uitgesproken en het aantal terechtstellingen dat plaatsvond zijn niet beschikbaar. Mongoolse autoriteiten behandelen deze informatie vertrouwelijk. Volgens UNHCHR is er in de afgelopen jaren een toename merkbaar van het aantal vonnissen waarin de doodstraf wordt uitgesproken.⁵² Schattingen lopen uiteen van minder dan tien in de afgelopen twee jaar, tot twintig vonnissen per jaar. Volgens de *National Human Rights Commission of Mongolia* werden er begin jaren negentig ongeveer 200 doodstraffen per jaar opgelegd. Nu is het aantal afgenomen tot ongeveer 10 per jaar. De meeste doodstraffen worden na het vonnis daadwerkelijk voltrokken. De doodstraf wordt uitgesproken bij onder andere moord, verkrachting van kinderen onder de 14 jaar, gewapende overval, moord met voorbedachte rade en moord op een politicus. Op moord als verweer staat geen doodstraf. De president van Mongolië kan amnestie verlenen en doet dit ook in de praktijk. Vrouwen, mannen ouder dan 60 jaar, en mannen die nog geen 16 waren ten tijde van het delict, krijgen geen doodstraf opgelegd.⁵³ Sinds 1990 is de doodstraf alleen opgelegd voor gewelddadige moorden.⁵⁴ Volgens de Mongoolse mensenrechtenorganisatie *Centre for Human Rights and Development* wordt de doodstraf soms opgelegd terwijl er onvoldoende bewijs is, en de schuld niet volgens de wet werd bewezen. De *National Human Rights Commission of Mongolia* stelt dat, hoewel er wettelijke garanties zijn, het niet valt uit te sluiten dat gerechtelijke dwalingen plaatsvinden. Tegen de doodstraf wordt door Mongoolse burgers geen actie gevoerd.

---

⁵¹ Zie ambtsberichten Mongolië van 17 mei 2000, p.23 en van 16 november 2001, p.17.

⁵² UNHCHR, Human Rights in Mongolia.

⁵³ Criminal Code of Mongolia, Artikel 53.

⁵⁴ NHRCM, Report on Human Rights and Freedoms in Mongolia, 2002.

3.4 Positie van specifieke groepen

3.4.1 Minderjarigen

Onderwijs

In de voorjaarssessie van het parlement in 2002 werd een amendement op de onderwijswet aangenomen waarbij de leerplicht start vanaf het zevende jaar. Voorheen was dit acht jaar. Kinderen mogen vanaf hun zesde naar school. Dit amendement wordt pas bij de start van het schooljaar in september 2005 van kracht. Onderwijs is tot en met het 17e jaar gratis. Er is echter een tekort aan leraren en leermiddelen. Voortijdige schoolverlating komt met name voor bij arme gezinnen. Vooral jongens worden eerder van school gehaald om als veehoeder te werken.

Bij inschrijving van een leerling op de basisschool of middelbare school is het nodig het geboortebewijs te overleggen. In geval het geboortebewijs is kwijtgeraakt of het kind om een andere reden geen geboortebewijs heeft, kan worden volstaan met een ander bewijs dat het kind in Mongolië is geboren en de Mongoolse nationaliteit heeft. Dergelijk bewijs kan bijvoorbeeld archiefmateriaal zijn uit de bevolkingsregistratie, of een paspoort van de ouder(s) waarin het kind is bijgeschreven (zie bijlage 2).

Straatkinderen

Het aantal straatkinderen neemt af als gevolg van meer aandacht van de overheid en verschillende NGO's voor hun situatie. Volgens de overheid zijn er ongeveer 1.000 straatkinderen in Mongolië. NGO's schatten het aantal straatkinderen hoger in. Veel straatkinderen hebben nog ouders, maar die zijn vaak erg arm, of bekommeren zich niet om hun kind. Sommige kinderen gaan zwerven omdat ze niet naar school willen of geen gebruik willen maken van de opvangmogelijkheden. Om kosten van registratie in Ulaanbaatar te besparen, en illegaliteit te voorkomen, worden kinderen soms teruggestuurd naar het platteland. Het gevolg is vaak dat deze kinderen gaan zwerven. In de winter zijn er minder straatkinderen te zien op straat. Zij trekken naar de opvangcentra, die in het hele land te vinden zijn. Straatkinderen die worden aangetroffen door de politie, worden overgebracht naar een kinderbewaarplaats onder toezicht van de politie, waar ze maximaal twee weken kunnen verblijven. In de tussentijd wordt naar familie gezocht. Na maximaal twee weken worden de kinderen overgedragen aan familie of opgevangen in een tehuis.

Opvang

In het ambtsbericht van 16 november 2001 is de opvang van kinderen in Mongolië beschreven. De familiebanden in Mongolië zijn zeer sterk en men zal in het algemeen dan ook zorg dragen voor kinderen van overleden familieleden.

(Verzorgers van) wezen kunnen een uitkering aanvragen. Indien geen opvang via verwanten beschikbaar is, dan bestaat er een uitgebreid stelsel van kinderopvang in Mongolië. Deze opvang wordt zowel verzorgd van staatswege als ook door enkele (internationale) NGO's, zoals *Worldvision*, *Save the Children* en *SOS Kinderdorpen*. Minderjarigen ontvangen in deze opvangtehuizen onderwijs of een beroepsopleiding. Ook kinderen waarvan één ouder nog in leven is, of waarvan beide ouders niet meer voor het kind kunnen zorgen, kunnen in tehuizen worden opgevangen. In Ulaanbaatar zijn meer dan dertig opvangtehuizen. Een aantal daarvan richt zich specifiek op straatkinderen. Ook in de provincies bevinden zich diverse opvangtehuizen. In de provincies zijn er tehuizen waar zowel ouderen als kinderen worden opgevangen.

De kwaliteit van de opvang van ouderloze kinderen varieert, maar naar lokale omstandigheden is de opvang acceptabel te noemen. Met name de huizen die worden beheerd door NGO's alsmede de weeshuizen van staatswege zijn redelijk tot goed verzorgd. De opvang van straatkinderen is armoediger en men heeft te kampen met onvoldoende financiële middelen. Veel van het onderhoud en bijvoorbeeld het koken wordt in deze opvangtehuizen door de kinderen zelf verricht, mede om hen zelfredzaam te maken.

Er zijn geen speciale weeshuizen voor kinderen met psychische problemen. Wel zijn er andere voorzieningen voor deze kinderen. In het staatsweeshuis wonen dertig kinderen met psychische problemen die naar een speciale school gaan. Verder zijn er twee psychiatrische centra voor volwassenen waar een aparte kinderafdeling met internationale steun is opgezet onder supervisie van het ministerie van Gezondheidszorg.

3.4.2 Vrouwen

Vrouwen hebben in Mongolië dezelfde rechten als mannen. De situatie van vrouwen is sinds 1990 verslechterd door werkloosheid, armoede en slechtere gezondheid (onder andere hogere kraamsterfte) dit ondanks het relatief hoge opleidingsniveau. Er komt veel huiselijk geweld tegen vrouwen voor, vaak als gevolg van alcoholmisbruik. Vrouwen zijn ondervertegenwoordigd in hogere (bestuurlijke en rechterlijke) functies.

3.4.3 Homoseksuelen

Homoseksualiteit wordt als een sociale afwijking beschouwd, en dus beschimpt. Het is in Mongolië daarom niet gebruikelijk de homoseksuele geardeheid te tonen. In de hoofdstad Ulaanbaatar wordt homoseksualiteit geduld, mits die niet openlijk uitgedragen wordt. Er zijn in Mongolië nauwelijks homo-organisaties. Sinds 1999 bestaat een organisatie voor homoseksuelen in Ulaanbaatar, genaamd *Tavilan* (het

lot). Naast sociale activiteiten biedt deze organisatie een hulplijn en doet aan netwerkopbouw. In het vorige ambtsbericht werd melding gemaakt van een onofficiële ontmoetingsplaats. Inmiddels bestaat deze informele bar niet meer. Er zijn wel enkele geheime ontmoetingsplaatsen. Voor lesbische vrouwen bestaat er geen aparte organisatie. Buiten Ulaanbaatar is men jegens homoseksuelen veel conservatiever. Homoseksualiteit is in Mongolië niet strafbaar. Er zijn geen rechtszaken met betrekking tot homoseksualiteit bekend.

3.4.4 Chinezen en Russen

De situatie van zowel (etnische) Russen als (etnische) Chinezen in Mongolië is onveranderd gebleven in de verslagperiode. Er bestaat enige afgunst ten aanzien van Chinezen en Russen, die vaak succesvol handel drijven. Er hebben zich in de verslagperiode geen incidenten voorgedaan.

4 MIGRATIE

4.1 Migratiestromen en –oorzaken

4.1.1 Interne migratie

Door de strenge winters van de afgelopen drie jaren, waarbij veel herdersgezinnen vee hebben verloren, is de migratie van het platteland naar de steden, en vooral naar Ulaanbaatar, toegenomen. Migranten hopen in de stad een baan en meer sociale zekerheid te vinden. Men trekt daarbij veelal in bij familie die al in de stad woont. In Ulaanbaatar zijn steeds meer zwervers te vinden en ook het aantal inwoners van de sloppenwijken neemt toe. Bestaande voorzieningen komen onder druk te staan. Scholen geven bijvoorbeeld in drie ploegen les. In de randstedelijke gebieden zijn nauwelijks of geen sanitaire voorzieningen, weinig faciliteiten voor onderwijs en gezondheidszorg, geen werkgelegenheid en zeer beperkte huisvestingsmogelijkheden. Nieuwkomers wonen voornamelijk in de zogenoemde gers, de klassieke nomadententen van de Mongolen. Naar schatting 10.000 – 12.000 personen begeven zich jaarlijks naar Ulaanbaatar om zich daar te vestigen. Een derde van de huidige stadsbevolking zou van buiten komen. Het grootste deel van de nieuwkomers bevindt zich illegaal in de stad. Voor legaal wonen dient men zich te registreren (zie paragraaf 3.3.4 bewegingsvrijheid). Alleen geregistreerde bewoners hebben recht op toegang tot onderwijs en gezondheidszorg en een legale baan.

4.1.2 Uitreis/emigratie

Na de wending in 1990 werd het makkelijker voor de bevolking om te reizen en zijn vooral veel hoger opgeleide mensen vertrokken om elders te werken of te studeren. Mongolië behoort tot de landen waar de meeste hoogopgeleide asielzoekers vandaan komen. Steeds meer Mongolen huwen met buitenlanders. De belangrijkste redenen voor mensen om Mongolië te verlaten liggen op het economische vlak. De inkomens in Mongolië zijn laag in vergelijking met westerse landen. Ook is er een tekort aan banen in het land. In de verwachting elders een beter toekomst tegemoet te gaan, grijpt men de mogelijkheid aan om te emigreren, als deze zich voordoet. Soms staan er advertenties in de krant waarin hulp bij het verkrijgen van visa en banen in het buitenland wordt aangeboden. Er wordt regelmatig gebruikt gemaakt van valse paspoorten en andere valse documenten. Mensen verkopen vaak hun bezittingen of huis om een familielid naar het buitenland te kunnen laten vertrekken. Volgens een parlements lid werken er meer dan 60.000 Mongoliërs in Zuid-Korea, de Verenigde Staten, Duitsland en andere landen. Van dit aantal werkt slechts een klein deel met een legaal

arbeidscontract, de rest werkt illegaal.⁵⁵ Er werken naar schatting 15.000 illegale Mongolen in Zuid-Korea. Zij dreigen in maart 2003 teruggestuurd te worden.⁵⁶ Met Zuid-Korea zijn afspraken gemaakt over werkvergunningen voor Mongolen. Ook met Taiwan zijn daarover onderhandelingen gaande. Volgens bronnen in Mongolië wil het merendeel van de vertrekkende Mongolen slechts een aantal jaren in het buitenland verblijven om daar een voortgezette studie te volgen, beroepservaring op te doen, of om geld te verdienen. Na een aantal jaren zouden deze Mongolen weer willen terugkeren naar eigen land.

4.1.3 Vluchtelingen uit Noord-Korea

In april 2002 meldde het hoofd van de Mongoolse General Intelligence Agency (GIA) dat het aantal Noord-Koreaanse burgers dat illegaal de grens van China naar Mongolië oversteekt, toeneemt. Mongolië heeft geen officiële asielpcedure, maar na bestudering van hun zaak mogen sommige van deze illegale migranten in Mongolië blijven. Anderen kunnen, met behulp van UNHCR, uit humanitaire overwegingen naar derde landen vertrekken. Het Mongoolse ministerie van Buitenlandse Zaken meldt dat illegale Noord-Koreanen niet worden teruggestuurd vanwege de veiligheids- en mensenrechtensituatie. Volgens Reuters zouden echter wel Noord-Koreanen zijn teruggestuurd naar China.⁵⁷ China beschouwt Noord-Koreanen als economische vluchtelingen en stuurt ze terug naar Noord-Korea.

4.2 Terugkeer

4.2.1 Situatie na terugkeer

Er zijn geen aanwijzingen dat terugkerende uitgeprocedeerde asielzoekers in Mongolië het risico lopen anders te worden behandeld dan anderszins reizende Mongolen, of problemen zullen ondervinden wegens hun eerdere verblijf in het buitenland danwel als gevolg van hun (afgewezen) asielaanvraag in het buitenland.

4.2.2 Opvang minderjarigen

In paragraaf 3.4.1 wordt de opvang van minderjarigen in Mongolië beschreven. Mongolië is bereid om afgewezen onbegeleide minderjarigen uit het buitenland terug te nemen, zelfs als een valse naam opgegeven werd. Indien de reisgegevens van een minderjarige doorgegeven worden via het Mongoolse ministerie van Buitenlandse Zaken, zorgt de politie ervoor op de luchthaven aanwezig te zijn om de minderjarige op te vangen. Vanaf het vliegveld wordt de minderjarige

---

⁵⁵ CHRD, Mongolia National Human Rights Record 2001, november 2001.

⁵⁶ UK Immigration and Naturalization Directorate, extended bulletin Mongolia 2/2002, november 2002

⁵⁷ Reuters 18 april 2002.

overgebracht naar een kinderbewaarplaats onder toezicht van de politie. Daar blijft hij totdat hij afgehaald wordt door zijn ouders. In het andere geval wordt hij ondergebracht in een tehuis voor ouderloze kinderen, waar hij verblijft totdat hij 18 jaar is. Oudere minderjarigen worden tijdelijk ondergebracht in een kinderbewaarplaats onder toezicht van de politie en er wordt getracht hen onder te brengen in een weeshuis.

4.2.3   Beleid andere westerse landen

De instroomcijfers van asielaanvragen van Mongolen in enkele Europese landen in 2001 en 2002 zijn: België (2001: 131), Denemarken (2001: 54, t/m november 2002: 27) Duitsland (2001: 235), Nederland (2001: 254, waarvan 56 AMA, t/m december 2002: 236, waarvan 59 AMA), Noorwegen (2001: 545, t/m november 2002: 171), Polen (2001: 240), Tsjechië (2001: 166), Verenigd Koninkrijk (t/m september 2002: 125), Zweden (2001: 259, tot medio november 2002: 339) en Zwitserland (2001: 176, t/m 31 oktober 2002: 213).

- Uitzetting van afgewezen Mongoolse asielzoekers uit Denemarken vindt plaats.
- Ook Duitsland zet actief afgewezen Mongoolse asielzoekers uit.
- Volgens de Italiaanse autoriteiten zijn er geen belemmeringen bij verwijderingen naar Mongolië.
- In Noorwegen is de afgelopen twee jaar aan geen enkele Mongoolse asielzoeker asiel verleend. Er zijn volgens de Noorse autoriteiten geen politieke redenen om terugkeer naar Mongolië niet plaats te laten vinden. In Noorwegen afgewezen Mongoolse asielzoekers worden daadwerkelijk teruggestuurd.
- Ook het Verenigd Koninkrijk is van mening dat er geen politieke redenen zijn om afgewezen asielzoekers niet terug te sturen naar Mongolië.
- Omdat de beslissingen op asielaanvragen in Zweden zeer snel worden genomen, kan het grootste deel van de afgewezen asielzoekers vrij snel worden uitgezet naar Mongolië.
- In juni 2000 werd Mongolië door de Zwitserse Bondsraad tot veilig land verklaard. In Zwitserland vinden gedwongen repatriëringen plaats.

4.2.4   Standpunt UNHCR

Op 14 november 2002 berichtte UNHCR aan het ministerie van Buitenlandse Zaken dat het standpunt van 15 augustus 2001 ten aanzien van terugkeer van afgewezen asielzoekers naar Mongolië, niet is veranderd. Het standpunt luidt dat UNHCR geen bezwaar heeft tegen de terugkeer van afgewezen asielzoekers naar Mongolië, mits zij zijn afgewezen middels een eerlijke en allesomvattende asielprocedure.

5 SAMENVATTING

5.1 Landeninformatie

De *Mongolian People's Revolutionary Party* (MPRP) heeft een overgrote meerderheid in het parlement met 72 van de 76 zetels. Zowel de president als de premier zijn afkomstig van de MPRP. De voornaamste oppositiepartijen zijn de *Democratic Party* (DP) en de *Civil Will-Republican Party* (CW-RP). De oppositiepartijen mobiliseren het publiek bij protesten tegen het gebrek aan maatregelen ter bestrijding van armoede en tegen landprivatisering.

Mongolië onderhoudt goede relaties met zowel China als de Russische Federatie. Om niet te afhankelijk te worden van deze grote burens, hecht Mongolië zeer aan het aangaan van betrekkingen met andere landen. In december 2001 werd een nieuwe veiligheidswet aangenomen.

Mongolië heeft te kampen met een beperkte economische groei en is voor een groot deel afhankelijk van internationale donoren. Eenderde van de bevolking leeft in armoede. Grote werkloosheid en te lage lonen zijn de oorzaak van toenemende ontevredenheid in Mongolië.

5.2 Mensenrechten

Mongolië is partij bij een groot aantal internationale verdragen. De mensenrechten worden in de grondwet gewaarborgd. Mongolië is partij bij het Statuut van Rome inzake het Internationaal Strafhof. Mongolië is geen partij bij het Vluchtelingenverdrag. Mongolië kent nog geen asielpcedure.

NGO's zijn in Mongolië algemeen geaccepteerd. Ook functioneert een onafhankelijke nationale mensenrechtencommissie.

De pers in Mongolië is vrij, het staat burgers vrij politieke partijen te vormen en politiek actief te zijn, en ook de godsdienstbelijdenis is vrij. Er bestaat volledige bewegingsvrijheid.

In de praktijk kan een eerlijke rechtsgang gefrustreerd worden door corruptie. Aanpassingen in het wetboek van strafprocesrecht, van kracht sinds 1 september 2002, zijn gericht op het voorkomen van willekeurige arrestaties en detenties. Arrestatiebevelen lopen nu via de rechter. Voorarrest detentiecentra vallen nu onder de verantwoordelijkheid van een agentschap ressorterend onder het ministerie van Justitie en niet meer rechtstreeks onder de politie. De situatie gedurende voorarrest is echter nog steeds slecht.

Kinderen die geen ouders meer hebben, worden in eerste instantie ondergebracht bij familie. Indien geen opvang via verwanten beschikbaar is, dan bestaat er een uitgebreid stelsel van kinderopvang in Mongolië. De kwaliteit van de opvang varieert, maar naar lokale omstandigheden is de opvang acceptabel te noemen. Er zijn aparte voorzieningen voor kinderen met psychische problemen en straatkinderen.

Vrouwen hebben in Mongolië dezelfde rechten als mannen. De situatie van vrouwen is sinds 1990 verslechterd. Er komt veel huiselijk geweld tegen vrouwen voor in Mongolië. Verder zijn vrouwen ondervertegenwoordigd in hogere functies.

Homoseksualiteit is in Mongolië niet strafbaar. Het is echter niet gebruikelijk de homoseksuele geaardheid te tonen, omdat dit als een sociale afwijking wordt beschouwd.

5.3 Migratie

Migratie van het platteland naar de steden, en vooral naar Ulaanbaatar, is de laatste jaren toegenomen. Veel nieuwkomers registreren zich niet in Ulaanbaatar.

De slechte economische situatie is voor veel Mongolen reden om het land te verlaten en in het buitenland te trachten (illegaal) werk te vinden of een opleiding te volgen.

Teruggezonden alleenstaande minderjarigen worden door de politie opgevangen en verenigd met hun ouders of familie, of ondergebracht in een overheidstehuis voor wezen.

Er zijn geen aanwijzingen dat teruggekeerde afgewezen asielzoekers na terugkeer enige problemen ondervinden wegens hun verblijf in het buitenland. Andere Europese landen sturen afgewezen Mongoolse asielzoekers terug naar eigen land.

De UNHCR heeft op 14 november 2002 laten weten geen bezwaar te hebben tegen de terugkeer van uitgeprocedeerde Mongoolse asielzoekers.

6 BIJLAGE I: GERAADPLEEGDE BRONNEN

Amnesty International (www.amnesty.org)

- Death Sentences and Executions in 2001 (ACT51/001/02), 9 april 2002
- The International Criminal Court-a historic development in the fight for justice (IOR40/008/2002), 11 april 2002
- Amnesty International Report 2002 (NB: geen informatie over Mongolië)

Centre for Human Rights and Development (www.owc.org.mn/chrd)

- Mongolia National Human Rights Record 2001, november 2001

CIA (www.cia.gov)

- Mongolia World Fact Book 2001
- Mongolia World Fact Book 2002

Economist Intelligence Unit (www.eiu.com)

- Mongolia Country Profile 2001
- Mongolia Country Report November 2002
- Mongolia Country Report August 2002
- Mongolia Country Report May 2002
- Mongolia Country Report February 2002
- Mongolia Country Report November 2001

Foreign and Commonwealth Office (www.fco.gov.uk)

- Mongolia Country Profile, 11 april 2002

Freedom House (www.freedomhouse.org)

- Mongolia Freedom in the World 2001-2002

Human Rights Watch (www.hrw.org)

- World Report 2002 (NB: geen informatie over Mongolië)

Liberty Center (www.owc.org.mn/libertycenter)

- Baseline Study 2001 Report on the Human Rights Situation in Mongolia

Ministerie van Buitenlandse Zaken (www.minbuza.nl)

- Algemeen Ambtsbericht Mongolië, 16 november 2001
- Algemeen Ambtsbericht Mongolië; 17 mei 2000
- Landenoverzicht Mongolië, 22 september 2002

National CEDAW Watch Network Center

- Shadow Report to the Mongolian Governments 3rd Report to the CEDAW Committee in the United Nations, 2 januari 2001

National Human Rights Commission of Mongolia

- Report on Human Rights and Freedoms in Mongolia, november 2002

Persberichten

o.a. Reuters, Associated Press, AFP, ANP, IRIN, BBC, MONTSAME, en Mongoolse kranten

Tijdschriftartikelen

- Christopher M. Finch, Mongolia in 2001; Political Consolidation and Continued Economic Reform, in: Asia Survey, vol. 42:1, januari/februari 2002
- Dale Hurst, Violence and the Crisis of Masculinity in the USA, Australia and Mongolia, in: Development, vol 44/3, 2001
- Wayne Nelles, Meeting Basic Needs, Embracing the World and Protecting the State: Balancing Human and Traditional Security in the New Mongolia, in: Asian Perspectives, vol. 25/3, 2001

UK Immigration and Nationality Directorate (www.ind.homeoffice.gov.uk)

- Mongolia extended bulletin 1/2002, april 2002
- Mongolia extended bulletin 2/2002, november 2002

UNDP (www.undp.org)

- Mongolia moves to bolster human rights after survey finds many violations, 1 maart 2002
- Human Development Report 2002

UNHCHR (www.un-mongolia.mn/unhchr)

- Human Rights in Mongolia (internet, datum onbekend)

US Department of State (www.state.gov)

- Mongolia Country Report on Human Rights Practices 2001, 4 maart 2002
- Mongolia International Religious Freedom Report 2002, 7 oktober 2002
- Mongolia International Religious Freedom Report 2001, 26 oktober 2001
- Mongolia Background Notes, november 2001

Worldbank (www.worldbank.org.mn)

- Donors commend Mongolian government for stabilizing economy, stress need to boost pro-poor growth, press statement no. 2002/0711/WBOUB, 10 juli 2002
- Mongolia Economic Update, april 2002

7 BIJLAGE II : DOCUMENTEN

7.1 Geboorteakten

Volgens de Mongoolse wet op de Burgerlijke registratie (door het parlement aangenomen op 14 oktober 1999) dient elke geboorte te worden aangegeven. De ouder(s) van een pasgeborene dienen bij de geboorteaangifte de volgende documenten te overleggen aan de beambte in het administratiekantoor van de *governor* van een district van de stad Ulaanbaatar of van een *soum* in een *aimag* (*soum* = administratieve onderafdeling van een *aimag*; *aimag* = provincie):

- verklaring van het ziekenhuis waarin het kind is geboren en waarmee de geboorte wordt bevestigd, of een ziektekostenpolis, of – indien het niet mogelijk is een bewijs van het ziekenhuis te overhandigen -, een getuigenverklaring van een derde persoon;
- paspoort(en) van de ouder(s);
- huwelijksakte van de ouders.

Indien de ouders niet zelf in staat zijn om het kind aan te geven (bijvoorbeeld door verblijf in een ziekenhuis of in de gevangenis), dan kunnen de bovengenoemde documenten worden overgelegd door een familielid van het kind of door een daartoe bevoegd ambtenaar van een medische instelling waar het kind op dat moment verblijft.

De documenten dienen te worden overlegd bij het administratiekantoor van het district of de ‘*soum*’ waarin de ouders woonachtig zijn of waarin het kind is geboren.

Indien het huwelijk van de ouders van het kind nimmer is geregistreerd, dan behoeft een huwelijksakte niet te worden overlegd.

Is het kind een vondeling en zijn de biologische ouders niet bekend, dan dient degene die het kind heeft gevonden, of een daartoe bevoegde ambtenaar van een weeshuis, binnen twee dagen bij de politie aangifte te doen. Degene die de aangifte bij de politie doet, dient daarna de hierna genoemde documenten bij het administratiekantoor van het district of de *soum* waarin het kind is gevonden, af te geven:

- officiële verklaring van de politie;
- medische verklaring inzake het geslacht en de leeftijd van het kind.

De ambtenaar van het administratiekantoor van het district of de *soum* dient de geboorte van het gevonden kind te registreren op basis van bovengenoemde documenten.

De ambtenaar dient daarbij ook de volgende gegevens in het register op te nemen:

- datum (jaar, maand, dag, tijd) van het vinden van het kind alsmede de omstandigheden waaronder het kind is gevonden;

- geslacht en leeftijd van het kind;
- handtekening van degene die het kind heeft gevonden, of van een daartoe bevoegd ambtenaar van het weeshuis (waar het kind zich bevindt).

Een pasgeboren kind, wiens vader in de periode van tien maanden vóór de geboorte is overleden, kan op naam van de vader worden geregistreerd op basis van de overlijdensakte.

Een pasgeboren kind, wiens ouders zijn gescheiden of wiens ouders huwelijk nietig is verklaard in de periode van tien maanden vóór de geboorte, kan worden geregistreerd nadat de ouders een gezamenlijke verklaring daartoe hebben afgegeven, dan wel op basis van een rechterlijk besluit te dien einde.

Tweelingen dienen apart geregistreerd te worden. De respectievelijke geboortecertificaten dienen opeenvolgend genummerd te zijn.

Mocht een pasgeborene nog voor de geboorteaangifte zijn overleden, dan geschiedt de aangifte op basis van een medische verklaring aangaande de geboorte en het overlijden van het kind.

De geboorteaangifte van een kind dat uit Mongoolse ouders in het buitenland is geboren, dient binnen 30 dagen te geschieden bij de desbetreffende diplomatieke vertegenwoordiging van Mongolië.

Als één van de ouders van een in het buitenland geboren kind niet de Mongoolse nationaliteit bezit dan wel statenloos is, en de andere ouder de Mongoolse nationaliteit heeft, dient de geboorteaangifte in Mongolië op verzoek van beide ouders te geschieden.

Als één ouder of beide ouders van het in het buitenland geboren kind Mongoolse ingezetene(n) is/zijn, dan kan het kind op basis van de geboorteakte die door de buitenlandse autoriteiten is afgegeven, opnieuw (in Mongolië) worden geregistreerd en kan opnieuw een geboorteakte worden afgegeven.

Alle geboortes in Mongolië dienen te worden geregistreerd. De documenten die daarvoor benodigd zijn, moeten aan de lokale administratie in woonconcentraties binnen 15 dagen worden overgelegd en binnen 30 dagen in afgelegen *soums* en *bags* (*bag* = administratieve onderafdeling van een *soum*). In geval van de geboorteaangifte van een kind dat al één jaar of ouder is, moeten de volgende documenten worden overlegd:

- verklaring van het ziekenhuis waarin het kind is geboren, waarmee de geboorte wordt bevestigd;

- als bovengenoemde ziekenhuisverklaring niet bestaat, of anderszins niet is te overleggen, een rechterlijke uitspraak die de geboorte van het kind bevestigt.

Bij de registratie van een geboorte, geeft de ambtenaar van de lokale administratie die verantwoordelijk is voor de burgerlijke registratie (vgl. ambtenaar van de burgerlijke stand) immer een geboorteakte af. De akte die bij iedere geboorteaangifte dient te worden afgegeven, zal later het belangrijkste document zijn waarop een paspoort kan worden verstrekt.

Een geboorteakte vermeldt het volgende:

- geboortedatum;
- de volledige naam van het kind (de achternaam is in Mongolië meestal de voornaam van de vader);
- de volledige namen van beide ouders;
- naam van de overheidsinstantie waar de registratie plaatsvindt;
- het nummer van de geboorteakte;
- het nationale identiteitsnummer;
- datum van de registratie;
- naam en handtekening van de ambtenaar van de burgerlijke stand;
- datum van afgifte van de geboorteakte.

7.2 Binnenlands paspoort/identiteitskaart

Voor identificatiedoeleinden in het binnenland bestaat een binnenlands paspoort (*internal passport*). Het document is een soort gezinsregistratieboekje waar beide echtgenoten en hun kinderen worden ingeschreven. Het document bevat persoonsgegevens (naam, geboortejaar, geboorteplaats) en gegevens omtrent etniciteit (bijvoorbeeld Chalh, Kazach, Buryat), een pasfoto (op de leeftijd van 16, 25 of 45 jaar), een registratiecijfer van 10 cijfers, de bloedgroep, gegevens over huwelijk of echtscheiding, adresgegevens (inclusief adreswijzigingen), gegevens over militaire dienst en gegevens over uitreiking/verlenging van het paspoort. Iedere Mongoolse staatsburger die de leeftijd bereikt van 16 jaar, is verplicht een binnenlands paspoort aan te vragen. Vervolgens dient men op de leeftijd van 25 en 45 jaar opnieuw een binnenlands paspoort aan te vragen. Het binnenlands paspoort kan worden verkregen bij de gemeenteadministratie na overlegging van het vorige document, drie pasfoto's en betaling van een geldbedrag. Een persoon onder de 16 jaar moet zijn geboortebewijs tonen en de identiteitskaart of binnenlands paspoort van zijn ouders. Zonder overlegging van een geboorteakte komt men niet in aanmerking voor een binnenlands paspoort. Dit geldt niet indien men de Mongoolse nationaliteit heeft verkregen nadat de leeftijd van 16 jaar reeds is bereikt.

In geval een buitenlander of een statenloze de Mongoolse nationaliteit heeft verkregen, dan zal hij in het bezit worden gesteld van een Mongools binnenlands paspoort. Aan een Mongoolse burger zonder woon- of verblijfplaats kan een binnenlands paspoort worden afgegeven op basis van een officieel politieonderzoek. Bij verlies of beschadiging wordt opnieuw een binnenlands paspoort afgegeven. Het binnenlands paspoort wordt ingenomen als betrokkene is overleden en de nabestaanden een verzoek indienen om betrokkene te begraven.

Het binnenlands paspoort moet overlegd worden bij een veelheid van maatschappelijke handelingen, waaronder toelating tot een onderwijsinstelling, militaire dienst, werk, het afsluiten van een verzekering, verblijf in een ziekenhuis, bij het deelnemen aan verkiezingen of bij kandidaatstelling, bij het in rechte optreden als verdachte, slachtoffer of getuige, voor verkrijging van een geboortecertificaat en bij het aanvragen van een buitenlands paspoort. Zonder binnenlands paspoort heeft iemand van 16 jaar of ouder geen recht op onderwijs en gezondheidszorg.

In 1999 werd besloten de binnenlandse paspoorten op termijn te vervangen door een identiteitskaart. Per 1 december 1999 is met de uitgifte daarvan begonnen.

7.3 Buitenlands paspoort

Voor reizen naar het buitenland is een buitenlands paspoort vereist. Er bestaan modellen uit 1993, 1994, 1998 en 2002, die allen geldig zijn. Het buitenlands paspoort wordt in persoon aangevraagd bij het bureau voor de burgerlijke stand (*State Center for Civil Registration and Information*) onder overlegging van het binnenlands paspoort of de identiteitskaart. Jongeren onder de 16 jaar dienen het binnenlands paspoort of de identiteitskaart van de ouders te overleggen en het eigen geboortebewijs. In november 2002 werd een nieuw, moeilijker te vervalsen paspoort ingevoerd. Houders van een paspoort oude stijl kunnen desgewenst hun paspoort inruilen voor het nieuwe model.

7.4 Laissez-passer

Indien een Mongoolse asielzoeker een valse naam heeft opgegeven, kan aan de Mongoolse ambassade in Brussel worden gevraagd zijn nationaliteit vast te stellen. De Mongoolse autoriteiten verstrekken aan iedereen van wie vaststaat dat hij de Mongoolse nationaliteit bezit, ongeacht of de identiteit vaststaat, een tijdelijk reisdocument. Met dit tijdelijke document verstrekt door de autoriteiten kan worden teruggekeerd.

7.5 Visa voor buitenlanders

Visa voor buitenlanders in Mongolië zijn in het algemeen 31 dagen geldig en daarna dienen buitenlanders zich te laten registreren. Sinds 2000 zijn er in totaal iets meer dan 3000 aanvragen geweest voor verblijf langer dan drie maanden in Mongolië. Het betreft ongeveer 1500 Russen, 1500 Chinezen, 126 mensen uit andere landen en 65 staatlozen. Dat is 0,13% van de totale bevolking.⁵⁸ Onder de nieuwe immigratiewet⁵⁹, die door het parlement op 26 december 2001 is aangenomen, zullen elk jaar (tot 2004) maximaal 900 immigranten worden toegelaten in Mongolië. Onder deze wet mag het aantal immigranten dat langer dan vijf jaar blijft, 1% van de totale bevolking bedragen, met een maximum van 0,33 % afkomstig uit één enkel land.⁶⁰ In mei 2002 is de immigratiedienst operationeel geworden. Het bureau is onder meer verantwoordelijk voor de registratie van buitenlanders in Mongolië.

---

⁵⁸ Xinhua 26 december 2001.

⁵⁹ De immigratiewetgeving, waaronder de Law on the Legal Status of Foreign Citizens, is reeds in 1993 ingesteld. In januari 2002 zijn deze wetten definitief van kracht geworden.

⁶⁰ Xinhua 26 december 2001; Economist Intelligence Unit, Country Report, februari 2002.

8 BIJLAGE III: NATIONALITEIT

De procedure om de Mongoolse nationaliteit aan te vragen, inclusief de documenten die daarvoor benodigd zijn, is beschreven in de Mongoolse Wet op het Staatsburgerschap (aangenomen op 5 juni 1995 en geamendeerd op 7 december 2000).

Een aanvraag tot verkrijging van de Mongoolse nationaliteit moet worden gericht aan de president van Mongolië.

De Wet noemt een aantal geschiktheidskenmerken op grond waarvan de Mongoolse nationaliteit kan worden verleend:

- a) de aanvrager heeft adequate woonruimte en bronnen van inkomsten;
- b) de aanvrager dient voldoende bekend te zijn met de Mongoolse gebruiken en tradities en de Mongoolse taal te beheersen;
- c) de aanvrager dient tenminste de vijf voorafgaande jaren een permanente verblijfplaats gehad te hebben in Mongolië;
- d) de aanvrager mag in die periode van vijf jaar geen strafbaar feit hebben gepleegd;
- e) de relatie tussen de aanvrager en zijn geboorteland mag – na de toekenning van het Mongoolse staatsburgerschap - de territoriale integriteit van Mongolië niet verstoren en zijn belangen niet aantasten.

De geschiktheidscriteria a en b gelden evenwel niet indien de aanvrager uitzonderlijke diensten heeft verricht voor Mongolië of indien hij uitblinkt in een bepaalde tak van wetenschap danwel de capaciteit daarvoor in huis heeft.

De Wet noemt een aantal geschiktheidskenmerken op grond waarvan de Mongoolse nationaliteit niet zal worden verleend:

- a) de aanvrager een misdaad heeft begaan tegen de menselijkheid, zoals dat is gedefinieerd in de internationale regelgeving;
- b) de aanvrager heeft deelgenomen aan een staatsmisdrijf of illegale praktijken uitvoert gericht tegen de staatsveiligheid en oproept tot ondermijning van de nationale veiligheid en de openbare orde;
- c) de aanvrager een onverholen lid is van een terroristische organisatie;
- d) de aanvrager door een rechterlijke instantie is bestempeld als recidivist;
- e) de aanvrager binnen de tien voorafgaande jaren Mongolië is uitgezet geweest;
- f) de aanvrager een religieuze beweging aanhangt waarvan de ideeën op gespannen voet staan met de Mongoolse gebruiken en tradities, en de nationale wetgeving.

Indien het Bureau voor Buitenlandse Staatsburgers en Staatsburgerschap een van de bovenstaande criteria heeft geconstateerd en bevestigd gekregen dan wordt niet

alleen de premier daarvan in kennis gesteld, maar ook een afwijzende verklaring aan de President van Mongolië overgelegd.

Een aanvraag ter verkrijging van de Mongoolse nationaliteit dient te worden ingetrokken op grond van (één van) de volgende redenen:

- a) de aanvrager kan niet voldoen aan bovenstaande geschiktheidscriteria;
- b) de aanvrager zit een gevangenisstraf uit;
- c) het is bewezen dat de aanvrager een psychische aandoening of een besmettelijke ziekte onder de leden heeft, dan wel aan drugs of alcohol is verslaafd.

Indien het Bureau voor Buitenlandse Staatsburgers en Staatsburgerschap een van de bovenstaande criteria heeft geconstateerd en bevestigd gekregen dan wordt de aanvrager daarover ingelicht.

Zoals gezegd, een aanvraag tot verkrijging van de Mongoolse nationaliteit moet worden gericht aan de president van Mongolië.

Daarbij dient hij het volgende te overhandigen:

- korte levensbeschrijvingen van de laatste drie generaties van de familie van de aanvrager (een invulformulier);
- een identificatiedocument (eveneens een invulformulier);
- een staatsburgerschapdocument;
- uittreksel uit het geboorteregister;
- (indien van toepassing) uittreksel uit het geboorteregister van het kind/de kinderen van de aanvrager;
- (indien van toepassing) kopie van de huwelijksakte van de aanvrager;
- zijn de eventuele kinderen van de aanvrager 16-18 jaar oud, een door hen zelf getekende instemming met de aanvraag;
- gezondheidsverklaring (waaruit blijkt dat de aanvrager niet besmet is met HIV/AIDS dan wel een besmettelijke ziekte onder de leden heeft);
- bewijs van voldoende middelen van bestaan en een vast wettelijk inkomen;
- drie pasfoto's.

Indien verschillende leden van één familie een aanvraag ter verkrijging van de Mongoolse nationaliteit willen indienen, dan zal hun verzoek gezamenlijk moeten worden ingediend.

Bij de indiening van het verzoek zal moeten worden aangegeven of de aanvraag ter verkrijging van de Mongoolse nationaliteit ook bedoeld is voor de eventuele kinderen van de aanvrager onder de 16 jaar. Zijn de eventuele kinderen tussen de 16 en de 18 jaar, dan dient de aanvraag ter verkrijging van de Mongoolse nationaliteit uit hun naam door de ouders of verzorgers te geschieden.

Een aanvraag tot verkrijging van de Mongoolse nationaliteit moet worden ingediend bij de *governor* van de hoofdstad Ulaanbaatar of die van een *aimag*. Na ontvangst van de aanvraag dient de *governor* een officiële bevestiging van de identiteit van de aanvrager te verkrijgen zijdens de *governor(s)* van *soum*, district, *bag* en *khoro* (*khoro* = administratieve onderafdeling van een district in Ulaanbaatar). De lokale *governor(s)* van *soum*, district, *bag* en *khoro* dienen ook een officiële verklaring over de persoon van de aanvrager op te stellen. Indien een document in een vreemde taal is opgesteld, dan zal daarbij een vertaling in het Mongools geleverd moeten worden. Als de aanvraag compleet is, zal de *governor* deze vergezeld van alle benodigde stukken bezorgen bij het Bureau voor Buitenlandse Staatsburgers en Staatsburgerschap. Dit bureau moet op zijn beurt de gegevens van de aanvrager laten onderzoeken door de *Central Intelligence Agency* en de *National Police Agency*. De *Central Intelligence Agency* stelt dan een eindrapport op over de aanvrager en zijn verzoek gezien vanuit het belang van de nationale veiligheid en sluit daarbij ook een positief dan wel negatief advies in over de nationaliteitsverkrijging van de aanvrager. De *National Police Agency* stelt een officieel rapport op over de bij de burgerlijke stand bekend zijnde gegevens van de aanvrager. Zonodig, zal ook de desbetreffende diplomatieke missie (dan wel consulaat) van Mongolië in het buitenland op verzoek van het Bureau voor Buitenlandse Staatsburgers en Staatsburgerschap worden betrokken bij het natrekken van de personalia van de aanvrager.

Het Bureau voor Buitenlandse Staatsburgers en Staatsburgerschap richt de aanbevelingsbrief aan de President van Mongolië en adviseert deze de Mongoolse nationaliteit al dan niet aan de aanvrager toe te kennen.

Het Bureau dient daarbij de volgende factoren in overweging te nemen:

- het belang van de aanvrager;
- interesse en belang van de nationale veiligheid van Mongolië;
- inhoud van het verzoek;
- officiële verificaties en conclusies uitgebracht door andere organisaties;
- andere relevante documenten.

In geval een afwijzende aanbeveling wordt gegeven, dan dienen de gronden daarvoor duidelijk in de aanbeveling te worden opgenomen. De President van Mongolië neemt de uiteindelijke beslissing of de aanvrager de Mongoolse nationaliteit al dan niet wordt toegekend. De behandeling van en de beslissing over een aanvraag ter verkrijgen van de Mongoolse nationaliteit dient niet langer dan zes maanden in beslag te nemen. Binnen een periode van één jaar zal geen hernieuwde aanvraag ter verkrijging van de Mongoolse nationaliteit in behandeling worden genomen.

Het Bureau voor Buitenlandse Staatsburgers en Staatsburgerschap beschikt over een database waarin de namen zijn geregistreerd van personen die een aanvraag ter verkrijging van de Mongoolse nationaliteit hebben ingediend.